

**ПОЛНИ ДИМОРФИЗАМ АНТРОПОЛОШКОГ ПРОФИЛА
СТУДЕНАТА ВИСОКЕ ШКОЛЕ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА У
ФУНКЦИЈИ РЈЕШАВАЊА ПРОБЛЕМСКИХ СИТУАЦИЈА ИЗ
СПЕЦИЈАЛНОГ ФИЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА**

Др Дарко Паспаљ

Висока школа унутрашњих послова, Бања Лука

Апстракт: Циљ рада је дефинисање разлика код различитих индикатора за процјену антрополошког профила студената Високе школе унутрашњих послова у односу на пол. Узорак испитаника састојао се од седамдесет студената треће године Високе школе унутрашњих послова у Бањој Луци, распоређених у двије групе према полу: Н = 26, жене и Н = 44, мушкарци. Узорак варијабли био је састављен од тестова за процјену морфолошких и конативних карактеристика и тестова за процјену когнитивних и моторичких способности. У истраживање су укључене и варијабле за процјену квалитета рјешавања проблемских ситуација из програма Специјалног физичког образовања. Тестирање статистичких разлика у антрополошком профилу, с обзиром на пол испитаника, извршено је примјеном т – теста за независне узорке. На основу добијених резултата може се закључити да постоји статистички значајна разлика између женске и мушке групе испитаника код варијабле тест спацијализације из простора когнитивних способности и код свих варијабли за процјену морфолошких карактеристикама, као и код варијабли: скок удаљ из мјеста, трчање 20 метара летећим стартом, кораци у страну, окретност на тлу, бубњање ногама и рукама, тапинг руком, максималан број склекова за 10 секунди, максималан број подизања трупа за 30 секунди и Куперов тест трчања 12 минута из простора моторичких способности у корист испитаника мушке групе, на основу чега можемо претпоставити да су наведене варијабле предиктивне за успјешно рјешавање проблемских ситуација из програма СФО-а и да постоји њихова велика повезаност са квалитетом рјешавања проблемских ситуација: савладавање отпора када се лице држи са обје руке за предмет, одбрана од покушаја напада хватом са обје руке за врат сприједа, ослобађање од напада хватом са обје руке за врат сприједа, одбрана од напада ударцем руком у главу и одбрана од напада ударцем штапом одозго

надоље у правцу главе. Добијене разлике у антрополошком профилу студената свакако су потврда неопходности различитог приступа планирању и програмирању тренажног рада у склопу ситуационе обуке, нарочито када је у питању индивидуалан приступ усавршавању карактеристика и способности које доминантно утичу на рјешавања проблемских ситуација из програма Специјалног физичког образовања.

Кључне ријечи: Висока школа унутрашњих послова, студенти, пол, антрополошки профил, специјално физичко образовање, разлике

УВОД

Савремени развој друштва, науке и технике битно намеће потребу за ангажовањем високообразованих кадрова и примјеном научних чињеница и сазнања у школовању припадника органа унутрашњих послова. Карактер послова које полицијски службеници обављају претпоставља директан контакт са грађанима различитог профила, а у извјесним случајевима имплицира и физичке контакте у смислу превенције или репресије према појединцима или групама у складу са законским овлашћењима, при чему такав начин дјеловања захтијева усаглашавање психофизичких квалитета сваког радника службе понаособ са психофизичким квалитетима других лица, јер успјех у рјешавању проблемских ситуација са којима се радници сусрећу зависи од већег броја антрополошких димензија чији су односи различити, из чега се може доћи до закључка да они треба да посједују и одговарајућа специфична знања и умијења. Имајући у виду чињеницу да човјек као систем заузима централно мијесто, како у остваривању циљева службе тако и у остваривању циљева Специјалног физичког образовања (СФО), да би се смислено могло утицати на његов развој веома је битно да се сагледа развој свих антрополошких вриједности кроз које се човјек као јединка манифестује, при чему је потребно утврдити његову структуру, начин функционисања и адаптивне карактеристике¹. Дефинисањем структуре моторичких својстава милиционара, моделирањем тренажног процеса и моделирањем и управљањем системом самоодбране на принципима кибернетике (Милошевић, М., 1985; Милошевић, М., Гавриловић, П. и Иванчевић, В., 1988), СФО се утемељује као посебна наставнонаучна област². Будући да је психосоцијални и соматомоторички статус човјека мултидимензионалан, праћење статуса појединца у овој области могуће је само под условом да се човјек прати цјеловито и да се третира као јединствен ентитет. Дјелујући позитивно кроз наставне садржаје СФО-а, мијењају се одговарајући нивои способности сваког појединца, који ће при провођењу службених радњи омогућити ефи-

1 Милошевић, М.; Зулић, М.; Божић, С. (1989). Специјално физичко образовање. Београд, стр. 35.

2 Амановић, Ђ. (2012). Специјално физичко образовање – технике полуга, КПА Београд, стр. 29.

касније рјешавање радних задатака. Интелектуализација разних задатака у наставном процесу директно доводи до квалитативних промјена у понашању студената, што се посебно манифестује у ситуационим реаговањима, правовременим постављањем и брзим изналажењем рјешења. Програмске активности СФО-а спадају у полиструктуралне ацикличне активности које карактерише мноштво техничких елемената, богата тактика поступања, разноликост покрета цијелог тијела и појединих његових дијелова у различитим правцима са промјењивом јачином и темпом дјеловања, при чему резултат примјене ових активности у конкретним радним ситуацијама може да се сажме на бинарну варијаблу успех – неуспјех са циљем контроле или деструкције противника, у чему значајно мјесто заузимају моторичке и когнитивне способности и морфолошке и конативне карактеристике. Когнитивне способности имају утицаја на формирање програма по којима функционишу регулациони механизми за програмирање и репрограмирање моторичких алгоритама одговорних за правовремену, прецизну и брзу примјену средстава силе, јер нигдје толико као у директној борби при рјешавању проблемских ситуација не долазе до изражаја интелектуалне способности појединца, при чему се ефикасност функционисања појединих процесора може процијенити правовременим и адекватним доношењем одлука о дјеловању у условима када могу да се примијене технике захвата за привођење, одбране од наоружаног и ненаоружаног нападача, употреба средстава за везивање, службене палице, ватреног оружја и осталих средстава силе, којом приликом долази до уске сарадње највиших ареала централног нервног система одговорних за пријем и прераду информација и доношење одлука о подузимању акције³. Конативне карактеристике обухватају структуре психолошких особина неког појединца које су одговорне за различите модалитете његовог понашања и оне посредно дјелују на ефикасност извршавања послова изазивајући таква понашања која нису у складу са захтјевима и законским овлашћењима или поспјешују одређене процесе који их чине ефикаснијима, што од полицијских службеника захтијева изразито развијену самодоминацију, у шта је укључена и могућност подношења фрустрација уз повишену и контролисану агресивност и смањену анксиозност, из чега произлази да су за успјешно вођење борбе потребне ефикасне и уравнотежене функције система за регулацију и контролу одбрамбених реакција, система за интеграцију регулативних функција, система за регулацију и контролу органских функција, система за хомеостатичку регулацију, система за регулацију и контролу реакција напада, система за регулацију ексцитаторно-инхибиторних процеса и система за интеграцију у социјално поље⁴. Како је структуре техника различите сложености могуће

3 Милошевић, М.; Зулић, М.; Божић, С. (1989). Специјално физичко образовање. Београд, стр. 48.

4 Милошевић, М. и сар. (2005). Конституисање система за управљање тренутним и

манифестовати једино преко извршног подсистема, ефикасност примјене програмских активности СФО-а је великим дијелом одређена и морфолошким карактеристикама извођача, из чега произлази да ефикасност са једне стране зависи од дужине полуга, угаоне брзине и масе тијела, односно висине и стабилности тежишта тијела, а са друге стране од латентних димензија морфологије које утичу на квалитет програма по којима функционишу регулациони механизми, при чему посебан значај за активности у борби имају фактор лонгитудиналних и трансферзалних димензионалности, фактор волуминозности тијела и фактор физичког тјелесног састава⁵. Доминантну улогу над осталим адаптивним карактеристикама имају моторичке способности, при чему су за ефикасност примјене разних врста одбране и напада од велике важности посебни видови силе, брзине, координације, прецизности и флексибилности. Досадашња истраживања указују на значајне везе између механизма за структурирање моторичког алгорита и механизма одговорних за максимално манифестовање мишићне силе, за брзину укључења мишића и за истовремено испољавање механизма одговорних за брзо укључење мишића и за реализацију сила при великим брзинама контракције мишића. Такође је установљено да постоје значајне везе између механизма за брзо репрограмирање моторичког алгорита и механизма за селективну контролу и регулацију фацитације и инхибиције еферентних моторичких путева⁶ и механизма одговорних за брзину укључења мишића, за испољавање силе при великим брзинама контракције мишића, за енергетску економичност и за максималну и рационалну мобилизацију енергије из примарних енергетских извора. Развој физичких и радних способности студената Високе школе унутрашњих послова, сетовима едукативно тренажних програма, спада у домен сложених проблема управљања, због чега треба одредити начине и методологију дизајнирања едукативно тренажних програма како би се постигли планирани ефекти. С обзиром на резултате досадашњих истраживања и чињеницу да актуелним моделом едукације у СФО-у није обезбијеђено рјешење проблема ефикасности наставе, оправдано је извршити истраживање постојања разлика морфолошких карактеристика и психомоторичких способности везано за полни диморфизам студената Високе школе унутрашњих послова, из чега произлази да је основни циљ истраживања да се дефинишу квантитативне разлике у морфолошким карактеристикама и психомоторичким способностима између студената и студенткиња Високе школе унутрашњих посло-

кумулятивним едукативним и тренажним ефектима (управљање у СФО-у). Монографија, Београд, стр. 18.

5 Милошевић, М. и сар. (2005). Конституисање система за управљање тренутним и кумулативним едукативним и тренажним ефектима (управљање у СФО-у). Монографија, Београд, стр. 18.

6 Милошевић, М.; Зулић, М.; Божић, С. (1989). Специјално физичко образовање. Београд, стр. 40.

ва код рјешавања проблемских ситуација из програма СФО-а. Полазећи од дефинисаног циља истраживања, може се поставити хипотеза да постоје статистички значајне разлике у простору морфолошких карактеристика и психомоторичких способности, и да ће разлике између студената и студенткиња у наведеним просторима условити и разлике у квалитету рјешавања проблемских ситуација из програма СФО-а.

МЕТОДЕ

Узорак испитаника

Ефектив узорка испитаника чинило је седамдесет студената распо-ређених у двије групе према полу (група сачињена од испитаника женског пола $N = 26$ и група сачињена од испитаника мушког пола $N = 44$). Испитаници су представљали популацију физички активних особа (студенти треће године Високе школе унутрашњих послова из Бање Луке), старости између 21 и 23 године, клинички здравих, без видљивих тјелесних недостатака или морфолошких аберација.

Узорак варијабли

У истраживању су коришћена 23 индикатора за процјену антрополошког статуса и 5 индикатора за процјену рјешавања проблемских ситуација из програма СФО-а. Узорак варијабли био је састављен од тестова за процјену морфолошких и конативних карактеристика и тестова за процјену когнитивних и моторичких способности, те ситуационих тестова рјешавања проблемских ситуација из програма СФО-а. Од морфолошких карактеристика мјерени су: тјелесна висина (ТВ) и тјелесна тежина (ТТ), те је израчунат индекс тјелесне масе (БМИ). За процјену когнитивних способности коришћена је батерија КОГ 3⁷, која има сљедеће факторе: фактор перцептивног резоновања или ефикасност инпут процесора, који је дефинисан као латентна димензија одговорна за пријем и обраду информација и рјешавање оних проблема чији су елементи непосредно дати у пољу перцепције а процјењиван је тестом ИТ1; фактор симболичког резоновања или ефикасност серијалног процесора, који је дефинисан као латентна димензија одговорна за процесе апстракције и генерализације и рјешавање оних проблема чији су елементи дати у облику вербалних симбола а процјењиван је тестом АЛ4; фактор едукције релација и корелата или ефикасност паралелног процесора, који је дефинисан као латентна димензија за утврђивање релација између елемената код којих су процеси утврђивања

7 Волф, Б.; Момировић, К.; Џамоња, З. (1992). КОГ 3, Батерија тестова интелигенције, Београд, Савез друштва психолога Србије. Центар за примјењену психологију.

и реструктурирања независни од претходно стечене количине информација а процјењиван је тестом С1. Конативне карактеристике процјењиване су на основу тестова из батерије КОН 6⁸, која има сљедеће факторе: тест интро-екстровежности (ЕПСИЛОН) коришћен за процјену ефикасности регулатора активитета, тест конверзивности (ХИ) коришћен за процјену ефикасности регулатора органских функција, тест анксиозности (АЛФА) коришћен за процјену ефикасности регулатора реакција одбране, тест агресивности (СИГМА) коришћен за процјену ефикасности регулатора реакција напада, тест психочитизма (ДЕЛТА) коришћен за процјену ефикасности система за координацију регулативних функција и тест социјалне неинтегрисаности (ЕТА) коришћен за процјену ефикасности система за интеграцију регулативних функција. Моторичке способности биле су мјерене сљедећим тестовима: скок удаљ из мјеста (МСДМ), коришћеним за процјену експлозивне снаге, трчање 20 метара летећим стартом (М20Л) коришћеним за процјену брзине, кораца у страну (МКУС) – коришћеним за процјену агилности, окретност на тлу (МОНТ) – коришћеним за процјену координације, бубњање ногама и рукама (МТГП) – коришћеним за процјену реализације ритмичких структура, тапинг руком (МТАП) – коришћеним за процјену фреквенције покрета руком, тапинг ногама о зид (МТАЗ) – коришћеним за процјену фреквенције покрета ногом, максималан број склекова за 10 секунди (МБСК) – коришћеним за процјену снаге руку и раменог појаса, максималан број подизања трупа за 30 секунди (МБПТ) – коришћеним за процјену снаге трупа, претклон на клупи (МПРК) – коришћеним за процјену флексибилности и Куперов тест трчања 12 минута (М12К) – коришћеним за процјену издржљивости. Сви моторички тестови у истраживању посједују потребне метријске карактеристике⁹. За процјену рјешавања проблемских ситуација из програма Специјалног физичког образовања коришћене су сљедеће варијабле: савладавање отпора када се лице држи са обје руке за предмет (ПЛДП), одбрана од покушаја напада хватом са обје руке за врат сприједом (ППХВ), ослобађање од напада хватом са обје руке за врат сприједом (ПХВЗ), одбрана од напада ударцем руком у главу (ПНРГ) и одбрана од напада ударцем штапом одозго надоље у правцу главе (ПНШО). Ефикасност рјешавања проблемских ситуација утврђена је експертском оцјеном од стране пет експерата који предају СФО, а темељила се на индивидуалним способностима и разликама које подразумевају усклађивање морфолошких карактеристика, когнитивних способности, конативних карактеристика и моторичких способности са оптималним рјешењима проблемских ситуација.

8 Момировић, К.; Волф, Б.; Џамоња, З. (1992). КОН 6, Кибернетичка батерија конативних тестова, Београд. Савез друштва психолога Србије. Центар за примјењену психологију.

9 Метикош, Д.; Хофман, Е.; Пинтар, Ж.; Ореб, Г. (1989). Мјерење базичних моторичких димензија спорташа. Загреб, Факултет за физичку културу Свеучилишта у Загребу.

Методe обраде података

Статистичка обрада података урађена је на РС рачунару Пентијум IV, уз употребу апликационог статистичког програма SPSS (верзија 20,00).

Тестирање статистичких разлика у антрополошком профилу с обзиром на пол испитаника, извршено је примјеном Студентовог т – теста за независне узорке.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

Табела 1. Т-тест морфолошких карактеристика за женску и мушку групу испитаника

Варијабле	Група	Н	Средња вриједност	Станд. девијација	Ф тест	Број степени слободе	Значајност (2-смјерна)	Разлика средњих вриједности
БМИ	ж	26	21.0646	1.72195	1.998	68	.000	-3.59811
	м	44	24.6627	2.10998		61.085	.000	-3.59811
ТВ	ж	26	169.846	5.58349	.518	68	.000	-11.63112
	м	44	181.4773	5.60518		52.763	.000	-11.63112
ТТ	ж	26	60.6538	5.66351	2.826	68	.000	-20.57343
	м	44	81.2273	9.07812		67.747	.000	-20.57343

Анализом резултата т-теста приказаних у Табели 1 може се видјети да је присутна статистички значајна разлика у свим варијаблама којима се процјењују морфолошке карактеристике у корист испитаника мушке групе.

Табела 2. Т-тест когнитивних способности за женску и мушку групу испитаника

Варијабле	Група	Н	Средња вриједност	Станд. девијација	Ф тест	Број степени слободе	Значајност (2-смјерна)	Разлика средњих вриједности
ИТ1	ж	26	20.35	3.463	.084	68	.273	-.995
	м	44	21.34	3.741		55.908	.265	-.995
АЛ4	ж	26	33.50	4.226	8.338	68	.314	1.386
	м	44	32.11	6.154		66.343	.269	1.386
С1	ж	26	21.31	4.297	.679	68	.003	-3.215
	м	44	24.52	4.100		50.624	.003	-3.215

Табела 2 садржи резултате т-теста когнитивних способности женске и мушке групе испитаника. Након анализе добијених резултата закључује се да постоји статистички значајна разлика код варијабле тест специјализације (С1) у корист испитаника мушке групе, док код осталих варијабли за процјену когнитивних способности не постоји статистички значајна разлика између праћених група.

Табела 3. Т-тест конативних карактеристика за женску и мушку групу испитаника

Варијабле	Група	Н	Средња вриједност	Станд. девијација	Ф тест	Број степени слободе	Значајност (2-смјерна)	Разлика средњих вриједности
КНЕП	ж	26	115.92	16.378	1.300	68	.939	.287
	м	44	115.64	14.343		47.163	.941	.287
КНХИ	ж	26	40.00	11.268	4.761	68	.628	1.068
	м	44	38.93	7.092		36.899	.666	1.068
КНАЛ	ж	26	60.46	21.964	3.815	68	.997	-.016
	м	44	60.48	17.253		43.213	.998	-.016
КНСИ	ж	26	75.65	17.225	.691	68	.497	-2.551
	м	44	78.20	13.726		43.702	.523	-2.551
КНДЕ	ж	26	39.85	8.912	.157	68	.978	-.063
	м	44	39.91	9.230		54.103	.978	-.063
КНЕТ	ж	26	48.69	13.772	.456	68	.441	2.351
	м	44	46.34	11.289		44.697	.465	2.351

Анализом резултата т-теста приказаних у Табели 3 може се закључити да између женске и мушке групе испитаника не постоји статистички значајна разлика у тестовима којима се процјењују конативне карактеристике.

Табела 4. Т-тест моторичких способности за женску и мушку групу испитаника

Варијабле	Група	Н	Средња вриједност	Станд. девијација	Ф тест	Број степени слободе	Значајност (2-смјерна)	Разлика средњих вриједности
МСДМ	ж	26	197.92	16.007	.079	68	.000	-44.191
	м	44	242.11	15.655		51.652	.000	-44.191
М20Л	ж	26	3.0446	.25434	5.399	68	.000	.45598
	м	44	2.5886	.16128		37.075	.000	.45598
МКУС	ж	26	9.9858	1.26813	1.418	68	.000	1.06531
	м	44	8.9205	1.09487		46.616	.001	1.06531
МОНТ	ж	26	16.6523	2.84532	.924	68	.000	3.17390
	м	44	13.4784	2.45393		46.575	.000	3.17390
МБНР	ж	26	12.85	1.933	7.658	68	.017	-1.608
	м	44	14.45	2.984		67.346	.008	-1.608
МТАП	ж	26	45.65	3.498	.596	68	.000	-5.119
	м	44	50.77	2.964		45.908	.000	-5.119
МТАЗ	ж	26	22.42	4.022	.155	68	.069	-1.759
	м	44	24.18	3.737		49.525	.076	-1.759
МСКЛ	ж	26	4.69	2.462	14.14	68	.000	-7.603
	м	44	12.30	1.622		38.018	.000	-7.603
МПТР	ж	26	24.46	3.203	.060	68	.000	-4.652
	м	44	29.11	3.142		51.778	.000	-4.652
МПРК	ж	26	56.50	6.790	.076	68	.001	5.909
	м	44	50.59	6.923		53.426	.001	5.909
М12К	ж	26	2068.85	178.579	.137	68	.000	-546.836
	м	44	2615.68	171.483		50.883	.000	-546.836

Полни диморфизам антрополошког профила студената високе школе...

Инспекцијом резултата приказаних у Табели 4 могу се уочити разлике у централним и дисперзивним параметрима између испитаника женске и мушке групе када су у питању моторичке способности. Из опсервираних резултата може се видјети да испитаници мушке групе показују боље вриједности резултата у десет од једанаест примјениених тестова за процјену моторичких способности, док су испитаници женске групе остварили бољи резултат у тесту претклон на клупи (МПРК). На основу добијених резултата т-теста може се закључити да се резултати субузорака значајно разликују у девет тестова којима се процјењују моторичке способности: скок удаљ из мјеста (МСДМ), трчање на 20 м летећим стартом (М20Л), кораци у страну (МКУС), окретност на тлу (МОНТ), бубњање ногама и рукама (МБРН), тапинг руком (МТАП), максималан број склекова за 10 секунди (МСКЛ), максималан број подизања трупа за 30 секунди (МПТР) и Куперов тест трчања 12 минута (М12К) у корист испитаника мушке групе. Код теста претклон на клупи (МПРК) забиљежена је статистички значајна разлика у корист женске групе испитаника, док код теста тапинг ногама о зид (МТАЗ), иако су испитаници мушке групе остварили бољи резултат, не постоји статистички значајна разлика између посматраних група. Утврђено је да се испитаници разликују у експлозивној снази, брзини, агилности, координацији, реализацији ритмичких структура руку и ногу, фреквенцији покрета руку, динамичкој снази руку, динамичкој снази трупа, флексибилности и издржљивости.

Табела 5. Т-тест проблемских ситуација за женску и мушку групу испитаника

Варијабле	Група	Н	Средња вриједност	Станд. девијација	Ф тест	Број степени слободе	Значајност (2-смјерна)	Разлика средњих вриједности
ПЛДП	ж	26	6.7231	.67664	.488	68	.000	-.97238
	м	44	7.6955	.69079		53.482	.000	-.97238
ППХВ	ж	26	6.7000	.82219	2.594	68	.000	-.92273
	м	44	7.6227	1.03539		62.102	.000	-.92273
ПХВЗ	ж	26	6.8692	.80785	.251	68	.000	-.87622
	м	44	7.7455	.81994		53.232	.000	-.87622
ПНРГ	ж	26	6.5923	.83996	.112	68	.000	-1.11678
	м	44	7.7091	.87705		54.449	.000	-1.11678
ПНШО	ж	26	6.3923	.75574	2.354	68	.000	-1.29406
	м	44	7.6864	.97064		62.800	.000	-1.29406

У Табели 5 приказани су резултати т-теста између два наведена узорка испитаника за варијабле: савладавање отпора када се лице држи са обје руке за предмет (ПЛДП), одбрана од покушаја напада хватом са обје руке за врат сприједом (ППХВ), ослобађање од напада хватом са обје руке за врат сприједом (ПХВЗ), одбрана од напада ударцем руком у главу (ПНРГ) и одбрана од напада ударцем штапом одозго надоље у правцу главе (ПНШО).

На основу оцјена експерата из области СФО-а, видљиво је да су испитаници мушке групе добили боље просјечне оцјене код свих испитиваних варијабли у односу на испитанике женске групе. Претпоставља се да је то вјероватно резултат разлике у морфолошким карактеристикама и моторичким способностима, јер је наставу за све испитанике реализовао исти наставник, према истом наставном плану и програму, са истим фондом наставних часова под истим условима и са истом методологијом обраде наставних садржаја.

ЗАКЉУЧАК

На основу добијених резултата и њихове дискусије закључује се да постоје статистички значајне разлике у морфолошким карактеристикама и моторичким способностима и варијабле тест спацијализације из простора когнитивних способности између женске и мушке групе испитаника у корист мушке групе испитаника, док код осталих тестова когнитивних способности и конативних карактеристика није установљена статистички значајна разлика између испитаника женске и мушке групе. Такође је установљено да постоји и статистички значајна разлика у ефикасности рјешавања испитиваних проблемских ситуација из програма СФО, у корист мушке групе испитаника. Добијене разлике у овим варијаблама можемо објаснити разликом у моторичким способностима и морфолошким карактеристикама испитаника и варијабли тест спацијализације из простора когнитивних способности. С обзиром на то да су испитаници све проблемске ситуације рјешавали из припремног положаја са основне дистанце у складу са предвиђеним принципима, којом приликом до изражаја долази способност за добро опажање одређеног простора, распореда и положаја особа у простору, предвиђања њиховог кретања, формирања адекватних програма за реакцију који садрже брзе промјене правца кретања, брзе промјене ставова и гардова, брзо и истовремено извођење кретања, удараца, чишћења, бацања и полуга, претпоставља се да су се тест спацијализације намијењен за процјену ефикасности паралелног процесора когнитивних способности, моторичке способности и морфолошке карактеристике испитаника показале значајнима за доношење одлука и извођење техника при рјешавању проблемских ситуација из програма СФО. Код осталих тестова за процјену когнитивних способности и конативних карактеристика није забиљежена статистички значајна разлика између женске и мушке групе испитаника, јер су сви испитаници приликом процеса селекције кандидата за упис у Високу школу унутрашњих послова морали са успјехом проћи процес селекције, који је обухватао и провјеру когнитивних способности и конативних карактеристика испитаника, што претпоставља да

су изабрани кандидати били уједначени по способностима и карактеристикама. На основу досадашњих истраживања може се претпоставити да се когнитивне способности и конативне карактеристике нису показале пресуднима у рјешавању проблемских ситуација из програма СФО-а, јер су испитаници проблемске ситуације рјешавали у познатим условима, при чему су примјењивали већ усвојена рјешења, што указује на постојање опште способности прилагођавања проблемској ситуацији, којом приликом су испитаници при рјешавању проблемских ситуација преферирали „сигурније“ технике које носе мањи ризик приликом њихове реализације. Ово истраживање својеврсни је допринос бољој организацији тренажног рада у склопу ситуационе обуке, нарочито када је у питању индивидуалан приступ усавршавању моторичких способности које доминантно утичу на рјешавање проблемских ситуација из програма СФО-а. Такође треба узети у обзир и чињеницу да је унутар МУП-а Републике Српске, на пословима и радним задацима који код провођења полицијских овлашћења захтијевају и непосредну примјену силе, посљедњих година у порасту запошљавање припадница женског пола, које у склопу службених послова и задатака обављају једнако сложене послове и задатке као и њихове колеге мушког пола, чиме су стављене у неравноправан положај (с обзиром на структуру њихових морфолошких карактеристика и моторичких способности), аутор је мишљења да је њих, у складу са одредбама члана 27. Закона о полицијским службеницима Републике Српске, потребно наоружати средствима на бази електрицитета (при чему се превасходно мисли на електрични пиштољ „теизер“), чиме би се побољшала њихова безбједност и ефикасност при обављању полицијских послова који захтијевају примјену силе. Ако се има у виду чињеница да је веома мало истраживања која су третирали ову проблематику, може се рећи да је допринос овог рада и у томе што подстиче на друге научноистраживачке пројекте у којима би се сагледавали и проучавали сви аспекти који условљавају ефикасно рјешавање проблемских ситуација са којима се сусрећу полицијски службеници.

Отворена питања, дилеме и нове идеје које настану читањем овога рада нека буду смјернице за нова истраживања из подручја Специјалног физичког образовања.

ЛИТЕРАТУРА

1. Амановић, Ђ.; Мудрић, Р.; Јовановић, С. (2002). Развој различитих видова силе под утицајем програма Специјалног физичког образовања код студената Више школе унутрашњих послова. Зборник радова наставника ВШУП 6, 53–70.
2. Благојевић, М. (1996). Утицај морфолошких и моторичких карактеристика полицајаца на ефикасност џудо техника. Калиграф, Београд.
3. Божић, С.; Милошевић, М.; Зулић, М. (1990). Утицај неких антрополошких карактеристика радника на структурирање моторичких алгоритама у Специјалном физичком образовању, Београд, 13 Мај, 2: 128–135.
4. Допсај, М.; Милошевић, М.; Благојевић, М.; Вучковић, Г. (2002). Евалуација ваљаности тестова за процјену контрактилног потенцијала мишића руку код полицајаца. Безбједност, 44 (3), 434–444.
5. Гужвица, М. (2003). Релације морфолошких и моторичких карактеристика и ефикасности примјене појединих борилачких техника из програма Специјалног физичког образовања. Физичка култура, (57–58), 41– 9.
6. Метикош, Д.; Хофман, Е.; Прот, Ф.; Пинтар, Ж.; Ореб, Г. (1989). Мјерење базичних моторичких димензија спорташа. Факултет за физичку културу, Загреб.
7. Милошевић, М. (1985). Одређивање структуре моторичких својстава милиционера. ВШУП, Земун.
8. Милошевић, М.; Гавриловић, П.; Иванчевић, Б. (1988). Моделирање и управљање системом самоодбране. Научна књига, Београд.
9. Милошевић, М.; Милић, З.; Стефановић, Ђ. (1998). Одређивање структуре брзине специфичних кретања полицајаца. Безбједност, 4: 661–675.
10. Милошевић, М.; Зулић, М.; Божић, С. (1989). Специјално физичко образовање. Београд.
11. Милошевић, М.; Мудрић, Р.; Јовановић, С.; Амановић, Ђ.; Допсај, М. (2005). Конституисање система за управљање тренутним и кумулативним едукативним и тренажним ефектима (управљање у СФО-у). Монографија из истраживачког пројекта. Београд.

Полни диморфизам антрополошког профила студената високе школе...

12. Момировић, К.; Боснар, К.; Хорга, С. (1982): Кибернетички модел когнитивног функционисања: покушај синтезе неких теорија о структури когнитивних способности. Кинезиологија, 14: 5, 83–108.
13. Момировић, К.; Волф, Б.; Џамоња, З. (1992). КОН-6; Кибернетичка батерија конативних тестова. Београд. Савез друштва психолога Србије. Центар за примијенјену психологију.
14. Мудрић, Р. и сар. (1998). Резултати праћења базичних моторичких способности студената ВШУП у Земуну, Зборник радова ВШУП Земун, 1. 217–225.
15. Паспаљ, Д. (2011). Морфолошке карактеристике и психомоторичке способности студената Високе школе унутрашњих послова у функцији рјешавања проблемских ситуација. Необјављена докторска дисертација. Бања Лука, Факултет физичког васпитања и спорта Универзитета у Бањој Луци.
16. Волф, Б.; Момировић, К.; Џамоња, З. (1992). КОГ-3; Батерија тестова интелигенције. Београд. Савез друштва психолога Србије. Центар за примијењену психологију.

GENDER DIMORPHISM OF THE ANTHROPOLOGICAL PROFILE OF STUDENTS OF THE INTERNAL AFFAIRS COLLEGE IN THE FUNCTION OF SOLVING PROBLEM SITUATIONS AND THE SPECIAL PHYSICAL EDUCATION

Darko Paspalj, PhD
Internal Affairs College,
Banja Luka

Summary: The aim is to define the difference between different indicators for assessing the anthropological profile of students of the Internal Affairs College according to their gender . The sample consisted of seventy third year students of the Internal Affairs College in Banja Luka , divided into two groups according to their gender : N = 26 , women and N = 44,men. The sample of variables was composed of tests to evaluate the morphological and conative characteristics and tests for the assessment of cognitive and motor skills. Also in the research were included variables for assessing the quality of problem-solving situations in the special physical education program. The testing of the statistical difference in the anthropological profile with the regard to the gender of subjects was performed using t - test for independent samples . Based on the obtained results it can be concluded that there is a statistically significant differ-

ence between male and female groups of subjects with variable tests of specializing in areas of cognitive abilities and in all variables to assess the morphological characteristics as variables jump out of place , running 20 meters with flying start , side steps , agility on the ground, pounding feet and hands , hand tapping , the maximum number of push-ups in 10 seconds , max lifting troops for 30 seconds, Cooper test run 12 minutes of motor skills in the favor of the male group , and this makes us assume that these variables are predictive for the successful resolution of problem situations from the program SPE and there is a connection with the quality of resolving problem situations: overcoming resistance when a person holds the case with both hands, the defense against an attempted attack grip with both hands by the neck from the front, the release of the attack grip with both hands by the neck from the front, defending against attacks by punches to the head and a defense against attacks with a stick shot from the top down in the direction of the head. The obtained differences in the anthropological profile of students certainly are a confirmation of the need for different approaches in the planning and programming of training in the situational training, especially when it comes to an individual approach for improving performance and capabilities that predominantly affect the resolution of problem situations of the special physical education program.

Keywords: Internal Affairs College, students, gender, anthropological profile, special physical education, the differences